

“V šibkih mejah razumnosti”

Damjan J. Ovsec: *Federbajs, velika knjiga o politiki in politikih* (ilustracije Granville, Dore in drugi ilustratorji iz angleške viktorijske dobe); Beseda, Domžale 2000

Med pisanjem tovrstne knjige avtor po vsej verjetnosti nikoli ne pomisli, da bi se utegnila najti nadloga, ki bo kasneje o njem pisala na način, kot je sam pisal o politikih. Pri tem seveda niti najmanj ne gre za to, da bi se omenjene persone sploh komur koli na svetu lahko zasmilile, problem je predvsem v tem, da mora človeka, ki naj bi nekaj izjavil o pravkar prebranim, neogibno prijeti, da bi nadaljeval v istem stilu: z domislicami, ki ne pustijo dihati niti minuto, in s fantazijo, ki jo bo vsak čas razneslo kot preveč našopano klobaso. To bi bila seveda krivica, saj je pisanje o Ovscu gotovo nekaj povsem drugega kot pisanje o svetih kravah. Med drugim tudi zato, ker nimam na razpolago neomejenega števila ilustracij iz devetnajstega ali katerega koli že stoletja. Pa naj si kdo predstavlja Federbajsa brez njih! Kdor hoče ostati siten, pa naj: med drugim se lahko vpraša, kako bi stvar uspevala v kakšni bolj asketski obliki, kot kolumna, na primer. Bolj slabo, če se pomisli na grozljivo število bralcev, ki po prvi očaranosti nad razkokodajsanostjo obupajo ob jari kači, kjer je vedno znova govor le o politikovem umivanju zob, politikovi kravati, politikovi ljubici, politikovem službenem avtomobilu. Nekaj takega vsak teden?

Pa dobro, naj se raje vzame v obzir, da se morajo ljudje tudi zabavati. Kaj

drugega narodu, ki je “nepogrešljiv psihični izdelek” rajne Jugoslavije, niti ne preostane. Kjer lahko tisti, “ki se imajo za rojene demokrate, pozabijo, da so bili kdaj rojeni”, itd. ...

Branje za lahko noč, po kakšnem nakladaškem teve večeru – če naj bi veljalo, da se klin s klinom izbija, vsekakor pa več kot dobrodošlo za tiste, ki se ob kakšni drugi temi niti ne znajo več sprostiti. Lahkotnost torej, ki se ji po mili volji lahko obesi pozitiven ali negativen predznak, saj je zaskrbljujoče število ljudi, ki se ne znajo pogovarjati prav o ničemer drugem več, tako da je te vrste zabavljica pač edino, kar je še mogoče storiti za njihovo dušno zdravje. Če ne celo potuha, saj je takšno futranje pač zgolj zasoljevanje krme, ki so jo predvolilna dobrikanja preveč osladila. V osnovi pa ostaja ves čas ena in ista: oves za fijakarskega konja.

Vrlim iskalcem višjega smisla bo ustrezno takoj, ko bo mogoče zasluhtiti, da gre za osvetlitev kolektivne (pod)zavesti s klobasičarsko zavihnjenimi kafkizmi na temo komične zakletosti v neučinkovitost. Ampak taki višji smisel tako ali tako najdejo povsod. Morda celo v dejstvu, da je butalska paradigma lahko simptomatična tudi v milenarijskem imaginariju. In kaj bi rekel Erazem Rotterdamski? Pred razglasitvijo knjige za novo *Hvalnico norosti* je namreč treba vedeti, da je mojstrstvo slednje prav v tem, da je brezrezervno na razpolago tako rekoč ves svet; smešnost, ki na lepem plane od koder koli in ima rit vedno zadaj, pa kakor koli se obrne, je pač nekaj drugega kot pa udrihanje vedno po enem in istem, kjer je bralec (pa navsezadnje

tudi avtor) vnaprej prikrajšan za nepričakovane obrate in presenetljive dirke do absurda in nazaj. Subverzivnost? Ko pa je tako ali tako že lep čas dovoljeno reči kar koli. Politika se je na tem mestu pod svojim odbijajočim imidžem izkazala za inteligentnejšo, kot bi si kdor koli lahko mislil: že zdavnaj je namreč ugotovljeno, da ljudi utišaš prav s tem, da jim daš besedo. Tako si prihraniš grdo mazanje rok, nezadovoljstvo volivcev pa se po malem trošta kar sproti, takole za šankom. Še vici kot da so oveneli od takrat, že lep čas ni slišati niti enega poštenega na ta račun, Stari je s svojo Jovanko že zdavnaj izginil na smetišču zgodovine, in tako je na žalost treba ugotoviti, da svete krave nove generacije niti smešne ne znajo več biti. Preostaja le še diskretna satira, ki govori o komer koli pa obenem o nikomer, ki za obravnavane ni žaljiva, za avtorja pa ne nevarna in je obenem bralcu prijazna. Častitljiva tradicija dvornih norcev se bliža svojemu somraku, seveda ne po Ovščevi krivdi, pa vendar.

Bralec naj kar sam presodi, koliko je izid te knjige preračunan na volitve in ali je to sploh pomembno. Avtorju, ki je zaslovel kot vnet razlagalec praznikov, se je verjetno zazdelo, da utegnejo tudi volitve biti nekakšno praznovanje: častitljivo pogansko osnovo bi v turobnosti rituala okoli volilnih skrinjic tudi lahko našli (po vsej verjetnosti bi šlo za odmeve prastarih

zaklinjanj ali žrtvovanj). Rahle zamudnike branje utegne doleteti na Martinovo: pisarija gre dobro skupaj z gosjo košto in kozarčkom, ko se prehitro zvečeri. Tudi za miklavža (dedka mraza ali božička, odvisno pač od družinske politike) se jo lahko pokloni komur koli in nič ne bo narobe. Zadevo lahko kljub vsemu zgoraj napisanemu iskreno priporočim, saj pomisleki, v kakršne se spuščam, nimajo prav nobene teže, kadar se kupuje darilo za boljšo (ali slabšo) polovico, za taščo, svaka in druge čine naše domovine. Kritični glasovi se v času, ki prihaja, za nekaj tednov vrnejo v pekel in puščajo normalne ljudi živeti v miru: saj zato pa tudi imamo praznike. Tako da se lahko, preden me pogoltne zemlja, še sama opravičim avtorju in mu zagotovim, da nimam prav nič proti njemu in njegovemu delu. Pač pa je tema, ki se je je lotil, tako nesrečno ogabna, da ... Oh, nič. Saj nisem edina, ki ji že sama misel na politiko in njene manire povzroči določene težave. Če je to seveda lahko izgovor.

Taki lahko le še upamo, da se najde potem, ob vsesplošnem nagnjenju do aktualnosti, usmiljena duša in nam v lepi knjižni obliki poišče absurd tam, kjer ga nihče ne pričakuje, v kakšni nevprašljivi svetinji, olimpijskih igrah, na primer. Z enakovrednimi ilustracijami, če je to sploh mogoče. Časa je še štiri leta.

Lucija Stepančič